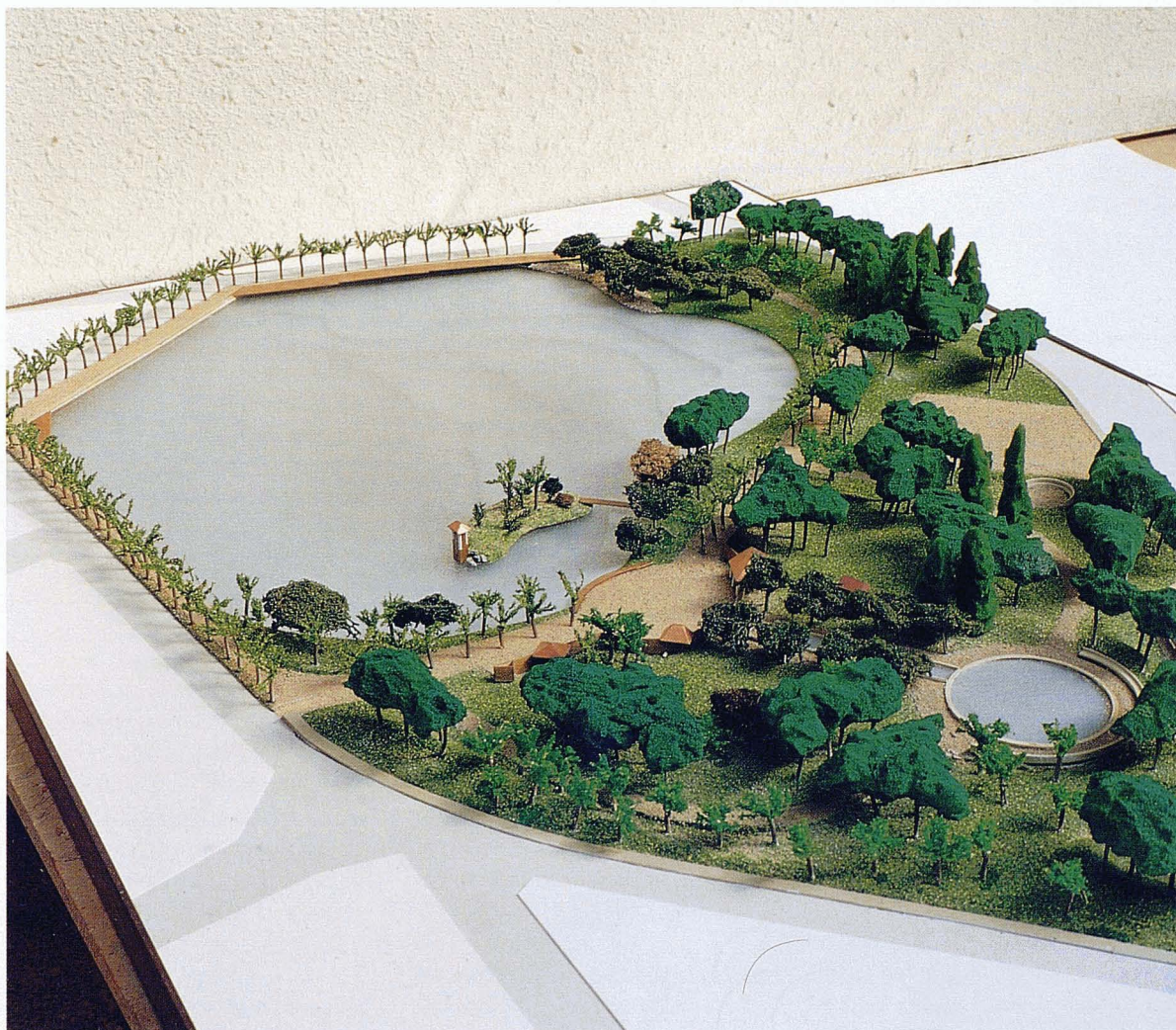

La rehabilitació de l'estany de Puigcerdà

David Ferrer
Carles Lapuente
Arquitectes
Maria Josep Rubió
Paisatgista

El projecte de rehabilitació de l'estany de Puigcerdà encarregat per la Direcció General d'Arquitectura i Habitatge es va dividir en dues fases. La primera es va acabar el novembre de 1992 i la segona és previst finalitzar-la el maig del 1994.

La pobresa del concepte paisatgístic n'invalidava una mera restauració i algunes parts consolidades del parc impedièn certes decisions radicals. L'articulació d'uns espais amorfs, la conservació d'alguns elements i la introducció d'estructures coherents, a part d'unes altres actuacions, han permès donar a l'estany una forma més d'acord amb la topografia de l'indret.

L'estat original

L'estany de Puigcerdà és una antiga reserva d'aigua urbanitzada a final de segle. Fins ara, tenia una forma vagament poligonal i al centre emergia una petita illa circular amb un pavelló enrunat ja fa temps.

Al cantó nord de l'estany hi ha una àrea enjardinada (el parc Shierbeck) i pel cantó de la vila trobem un passeig estret que no és sinó la presa que conté les aigües embassades.

A la vora de l'estany, s'hi van plantar arbres en unes fileres tan atapeïdes que, amb el temps, van estrènyer el cinturó perimetral i van empetitir visualment la làmina d'aigua. La manca de manteniment va anar malmetent l'indret i unes podes desaforades privaren per sempre molts arbres de les característiques pròpies de la seva espècie.

L'anàlisi més imparcial dels aspectes formals que presentava l'estany el 1986 n'aconsellava, doncs, un canvi dràstic. Al marge fins i tot del seu mal estat de conservació, la pobresa del concepte paisatgístic existent n'invalidava una mera restauració, però d'altra banda, certes parts

consolidades del parc impediien un punt de partida molt radical.

El projecte

El projecte es va orientar cap a la conservació dels elements que ho mereixien per integrar-los en un context diferent. La premissa bàsica del nostre treball va ser donar a l'estany una nova forma més d'acord amb la topografia de l'indret. Tres dels costats del polígon són, en realitat, carrers urbans i com ja hem dit formen la presa del llac. Per evidenciar aquest fet originari s'enfatisza el seu traçat rectilini i es reserva per a la resta del perímetre un adequat tractament paisatgístic.

Aquest tros de vorera es converteix en una platja que avança i retrocedeix respecte de l'antic traçat i amplia, on li és possible, la superfície de l'aigua. Queda així dibuixada una corba molt sinuosa que crea un fort i esclatador contrast de tractaments del perímetre. La primitiva illa és desplaçada prop de la riba com un nou accident geogràfic, i es fa, a més, accessible.

Això comporta certament en alguns punts, un sacrifici d'arbres notable que podria semblar un fet contra-

dictori amb la nostra professió de paisatgistes. Però cal recordar que la jardineria s'ha basat sempre en una selecció radical i cruel de les millors espècies i que en aquest cas, els arbres eren tan deplorables per fora com podrits per dintre. Per una altra banda, les noves plantacions supe- ren amb escreix els arbres desa- pareguts.

La necessitat peremptòria de segregar el trànsit rodat d'un dels carrers ens suggerí eixemplar-lo més enllà de la vorera amb una plataforma de fusta volada sobre l'aigua i reserva- da als passejants. D'aquí estant, a més, es pot tenir sense obstacles una privilegiada vista sobre el conjunt paisatgístic de l'altra riba.

El parc Shierbeck

El parc Shierbeck dibuixat per un jardiner francès a final de segle responia a l'esquema de rotonda (*patte d'oie*) tan habitual de l'època. Aquest conjunt d'avingudes radials descomponia l'indret en parcel·les massa petites en relació amb la grandària del conjunt.

Les plantacions, per una altra banda, eren massa denses i confuses, cosa

que provocava un aspecte de garbuix descontrolat. Vam decidir unificar el parc al voltant de l'avinguda central de castanyers i esborrar-hi totes les altres. El centre de l'estructura era una esplanada desdibuixada que hem substituït per un brollador circular d'on neix un canal en forma de cascada que recorre l'avinguda citada.

Un passeig de circumval·lació que deixava veure molt clarament els límits reals del parc és substituït per camins més interiors i es creen uns certs relleus de terra que permeten dissimular els entorns i donen profunditat a l'espai.

Un conjunt de petits pavellons d'ús divers, amb cobertes de coure, adossats a una tanca de fusta creen prou punts de referència i d'escala dins les masses de vegetació.

Les noves plantacions del parc han estat pensades tant per a revalorar els pocs arbres notables que hi ha, com per a introduir-hi una varietat d'espècies que presentin un aspecte divers a cada estació de l'any.

Un bosc de cedres tancarà les visuals del cantó nord mentre es reserva l'arbre de fulla caduca pròpia dels

llocs d'aigua per a les voreres de l'estany.

En algunes zones s'han combinat amb la vegetació primitiva, plantacions de la mateixa espècie per tal de crear masses arbòries homogènies. Finalment, una catifa de gespa que imita els prats de la Cerdanya cobreix tot el recinte.

Articulació d'uns espais amorfs

En resum, el nostre projecte es basa en la introducció d'uns tòpics paisatgístics sòlids en una configuració preexistent, feta de manera que puguin donar-li una nova estructura i una coherència. La corba del perímetre, l'illa, l'estany circular amb brollador inclòs, etc., formen part d'un repertori establert que es fa encaixar aquí com a articulació d'uns espais amorfs que no es podien eliminar del tot.

Segons com es miri és un projecte conservador, malgrat els grans canvis físics que comporta a l'estany. Amb la utilització conscient dels tòpics no sols es comprova la seva solidesa i l'efectivitat, sinó que s'observa com determinats contextos també recuperen la seva legitimitat.

Un estany, una sèquia, un riu

L'estany de Puigcerdà, artificial, ocupa una extensió de 2,28 ha. L'aigua prové de la sèquia del mateix nom, tot aprofitant una part del cabal del riu d'Aravó (o de Querol) que és, ensem, emissari de l'estany de Lanós, de l'Alta Cerdanya, prop del País de Foix. El riu de Querol, amb 30 km de recorregut, alimenta tres sèquies: la de Puigcerdà, que té la seva presa entre Quers i Cortvassil, a l'Alta Cerdanya; la de Cerdanya, i la sèquia que va donar força a les velles fàbriques tèxtils de Puigcerdà (ja desaparegudes). La sèquia de Puigcerdà és el resultat d'un dels privilegis que seguiren la carta de poblament de l'any 1181, atorgada per Alfons I, que obligava a la construcció d'una fortalesa i d'unes muralles. Actualment l'estany de Puigcerdà constitueix un centre d'atracció turística. Puigcerdà exerceix una funció molt important d'estiueig i residència des de la segona meitat del segle XIX.